

An Gannas

© 2012

© gwirbryntyans Mis-Kevardhu 2012; dyllys gans Kowethas an Yeth Kernewek ISSN 1469 705X

gwiasva: www.cornish-language.org

niver 432

Mis-Kevardhu 2012

pris £1.50

Kesstrifow an Orsedh

Y'n skeusenn a-ugh: nebes a'n piwasow rag kesstrifow Gorsedh Kernow.

An kesstrifow ma - bardhonieth, yeth plen, ilow, art, skeusennwyeyth – yw igerys dhe bub huni, tevisogyon ha fleghes keffrys.

Rag pub klass an jydh degans yw an 22^{ens} a vis Ebril 2013. An piwasow a vydh res gans an Bardh Meur dhe'n Orsedh Igor, an 7^{ves} a-vis Gwynngala dhe Bennrynn.

Derivadow leun a-dhiworth gwiasva an Orsedh.

folenn 2

❖ Nadelik; Servisyow;
Kevywi; Gerva;

folenn 3

❖ Nawbedrek; Krakkya-
Kod;

folennow 3-4

❖ Lyther a Alban;

folennow 4-5

❖ Arloedh an Bysowyer;

folenn 5

❖ Holyer an Gov;

folennow 6-7

❖ An Sorr ha'n Own, 6;

folenn 8

❖ Lyther a Gembra;

folennow 9-11

❖ Kwis an Vlydhen;

folennow 11-12

❖ Krofti Dyghow;

folenn 12

❖ Kwis: Gorthybow;

folenn 12-13

❖ Hwedhel – Diank an
Gewri;

folenn 14

❖ Fylm; Messaj;

folenn 15

❖ Krowseryow;

folenn 16

❖ Trigvaow.

Nadelik

Koloven Bersonel

A-dhiworth **Jori & Beth Ansell** ha teylu: Gorhemmynnadow a'n gwella dhe bub redyer An Gannas rag Nadelik ha'n Vlydhen Nowydh 2013 dhiworthyn ni oll. Ni a wayt may pessyo avonsyans displegyans an yeth dres an vlydhen a jalenj a dheu.

Ynwedh, pennskriker An Gannas, **Graham Sandercock** ha'y deylu a garsa dannvon gorhemmynnadow a'n gwella prys Nadelik 2012 hag a-barth an Vlydhen Nowydh 2013 a dheu.

Servisyow

An 2^a a-vis Kevardhu, Eglos Vudhek: Servis Asvens, dhe 3 eur.

An 16^{ves} a-vis Kevardhu, Chapel Sen Iv: Servis Nadelik, dhe 3 eur.

An 30^{ens} a-vis Kevardhu, Chapel Ponsulyen: Servis Nadelik, dhe 3 eur.

An 6^{es} a-vis Genver Eglos an Bluw, Lanystyli Servis Stoel, dhe 3 eur

Pella derivadow:

Rev Jane Kneebone

☎ 01637 873135

☎ 07966 703924

janekneebone@gmail.com

Kevywi Nadelik

KEYYWI NADELIK MAGA

dy' Sadorn an 8^{ves} a-vis Kevardhu 2012

12.30 dohajydhweyth

Chapel an Gansblydhen, Bosvenegh

£8.25 pub person

(Dhe vos tyllys dhe'n jydh y honan)

Gerva

Y'n dydhyow ma yth eson ni ow kul geryow nowydh gans '-adow', ha'n styr menowgh ogas dhe'n Sowsnek '-able'.

Herwydh agan tekstow koth an geryow kevys gans an wreydhenn ma yw:

falladow	BM12
plegadow	BM13
yeunadow	BM28
karadow	BM74
pysadow	BM128
usadow	BM135
² worhemmynnadow	BM1911
difennadow	OM238
kasadow	OM891
arghadow	OM897
ynniadow	OM999
² dhedhewadow	OM1624
keladow	OM2117
² wovynnadow	PC599
dannvonadow	PC998

Heb mar, kevys yw lies anedha moy es unnweyth.

Ny yllir leverel bos an styr a bub anedha poran '-able' ha da via mires ynwedh orth Kembrek ha Bretonek. Pan viryn y'gan Gerlyver Meur ni a wel ensamplo w pals gwrys a-gynsow.

Godhon meur ras dhe **Polin Prys** ow hwithra an geryow ma ha'ga dannvon dhyn an rol.

Nawbedrek

A yll'ta dismygi an ger a naw lytherenn? Py lies ger a moy es 3 lytherenn a yll'ta kavoes, res yw dhis devnydhya pub lytherenn unnweyth yn pub ger ha res yw dhis devnydhya an lytherenn yn kres an pedrek yn pub ger.

R	Y	K
E	O	N
N	E	K

Gorthyp mis-Du: **lennlyver**

Krakkya-Kod

gans Polin Prys

Rag krakkya an godenn, y tal parya pub lytherenn gans riv hag ena lenwel an gist bedrek rag diskudha an geryow krowsys ynni. Y hyllir gorra pub lytherenn y'n gist vyghan ryb hy riv rag perthi kov anedhi. Unn lytherenn (S) yw res seulabrys.

Niver Unnek

A	D	E	K	L
N	O	R	S	Y

1	2	3	4	5
		S		
6	7	8	9	10

8	5	1	10	2
5		10		7
2	10	4	5	3
7		10		9
2	10	3	6	5

Lyther a Alban

a-dhiworth Yowann Byghan
(*agan kesskrifer arbennik albanek*)

Hogmanay

Albanyon a wra solempnya an goel Nadelik yn hebask, mes solempnya Nos an Vlydhen Nowydh, po Hogmanay, a wrons gans lieskweyth moy a dros hag a nerth. Dhe wir, devosow an vlydhen nowydh a yll pesya bys yn kres mis Genver!

Ny woer den y'n bys yn sertan dallethvos an ger Hogmanay. Y teu martesen a'n Frynkek Koth *aguillanneuf* (ro an vlydhen nowydh), ger hag yw kevys hwath yn rannyethow Pow Frynk a'n gledhbarth avel *hoguinané*, a'n keth gwreydhenn. Gwydhelegoryon a grys y vos derivys a'n lavar *Thog mi an èigh* ('Y trehevys vy an galow'), mes an henwyn gwydhelek moy kemmyn yw *Oidhche na Bliadhna Uire* (Nos an Vlydhen Nowydh) po *Oidhche Challainn* (Nos an Kalends). An hanow koth norgaghek *Hoginanaye-Trollalay* a dheskrif an nos mayth yw pellhes *á lae* (bys y'n mor) korriganes (*haugmenn* po *hoginan*) ha trollys (*trolla*).

Onglewans krev yma yn Alban bos Nadelik solempnyans Kristyon hedra vo Hogmanay solempnyans pagan. Lies deveas an goel yw pur goth ha koynt. An deveas an gwella aswonnyas yw *first-footing* (kynsa kamm), hag a dhalleth a-dhistowgh dhe hanter-nos. An kynsa den po benyn hag a wra treusi treudhow an chi a dhre ganso po gensi chons da rag an vlydhen a dheu: hag ynwedh, dell yw usyes, ro byghan - hanafas hoelan martesen, po glowenn, po diwes hwyski, po tesenn vyghan henwys *aran milis dubh* (torthell dhu). Gans den po benyn hir ha du yma an gwella fortun. Y'n jydh hedhyw, an godrigow hegar hag anformel ma a bes dres lies

gorthugher dhe dhalleth mis Genver. Dres Nadelik, gwell yw gans tus gortos tre, mes dres Hogmanay tus a gar vysytya ha godriga.

An brassa kevywiow Hogmanay a gemmer le yn *Dun Eideann* (Edinburgh), yn *Glaschu* (Glasgow) hag yn *Sruighlea* (Stirling), gans tanweyth, ilow, dons, diwes ha boes bys pan dheu an bora. An kevywi Hogmanay yn *Dun Eideann* yw martesen an brassa oll y'n bys, ha hwarvos marthus pypynag a vo an gewer.

Yma hwarvosow yn lies tre arall ynwedh. Dhe Stonehaven yn *Sir Obar Dheathain* (Aberdeenshire), teythogyon a wra drehevel kanstellow gwrys a wiver-yar ha lenwys gans paper, prenyer ha pil ow leski ha wor'tiwedh a wra aga thewlel y'n porth, ow tewlel dhe-ves chons drog an vlydhen goth ha dynnerghi chons da an vlydhen nowydh. Tan (ha tanweyth y'n dydhyow ma) yw meur dhe les dhe Hogmanay. Yn lies kemmynieth powel y'n Ugheldiryow, yn deveas henwys *saining* (ger Lallans ow styrya bennigans), tus a berth skorrennow merywenn ow tewi der an chi rag y lanhe ha purhe. Wosa striwi ha pasa, an dus a igor pub fenester ha gasa dos yn-mes ayr yeyn ha fresk an vlydhen nowydh.

Dell woer pub huni, kan an vlydhen nowydh yw *Auld Lang Syne* (Nans Yw Termyn Hir), kan hengovek kevys ha dasskrifys gans Robert Burns. Byttegyns, brassa niver an ganoryon yn Pow Saws (ha martesen yn Kernow ynwedh) a gevrenn aga leuyow dhe dhalleth an gan, mes nys yw henna herwydh an gis albanek. Omma yn Alban, ny gevrenn tus aga leuyow erna dhalleth diwettha gwers an gan, le may kevir an geryow ma: *'And there's a hand, my trusty fiere! and gie's a hand o' thine! We'll tak a richt gude-willy waught, for auld lang syne'* (Ottena'w leuv, a goweth da! ha ro dhymm dha leuv jy! Kemmeres diwes gwir hegar a wren, a-barth an termyn nans yw hir).

Pypynag fordh yw gwell genowgh hwi, re bo dhywgh devosow leun a hwerthinva ha re bo dhywgh hwi oll blydhen nowydh da!

Arloedh an Bysowyer treyls gans Jerry Jeffries

Arloedh an Bysowyer (*Lord of the Rings*) gans J.R.R. Tolkien, Chaptra Dew treyls dhe Gernewek gans Jerry Jeffries. Drefenn y vos hir, dyllys vydh yn An Gannas yn eth rann. Pella derivadow a-dro dhe rann arall an hwedhel a-dhiworth Jerry:

6

'Hirneth a-wosa, mes nans yw hirneth hwath, yth esa trigys ryb glann an Avon Veur, dhe amal a Dirgwyls, pobel vyghan, skentel aga dorn ha kosel aga dewdroes. Nebes haval orth Hobytow ens i; unnwoes gans tasow tasow an Stors martesen, drefenn i dhe gara an Avon, hag i dhe neuvya ynno yn fenowgh, hag i a wre kokynnow a gors. Yth esa, yn aga mysk, teylu a-vri, rag ev dhe vos bras ha golusekka es an brassa rann, hag y lewyas o mamm-wynn an werin, asper ha fur; skiansek yn kever godhvos-koth dell esa dhedha. An den govynnussa y vrys a'n teylu na o henwys Smegol. Gwreidyow ha dallethvaow o dhe-les dhodho; ev a sedha yn pollow down; ev a bala yn-dann gwydhennow ha lesyow ow tevi; ev a gowfordha yn krugow; hag ev a hedhi mires yn-bann dhe vreow, po del an gwydh, po bleujennow ow pleujowa y'n ayr: y benn ha'y dhewlagas a viras yn-nans.'

‘Yth esa koweth dhodho henwys Degol, a eghenn haval, tynna y dhewlagas mes nyns o ev mar skon ha krev. Unn jydh, i a gemmeras kokynn hag eth dhe’n Parkow Gladen, le mayth esa ledanderyow kowrek a gors hag elester. Ena, Smegol a diras hag eth ow hwila a-dro dhe’n lann, mes Degol a esedhas y’n kokynn ha pyskessa. A-dhesempis, pysk meur a synsis y hig, ha kyns y hallas ev y hedhi, ev a veu draylys mes a’n gokynn hag y’n dowr, dhe woeles an avon. Ena, ev a rydhas y welenn drefenn ev dhe weles neppyth ow splanna y’n leys; ow synsi y anall ev a’n dalghennas.’

‘Ev a arenebas, ow pasa hag ow tyena, gans hwenn yn y wols ha dornas a leys, hag ev a neuvyas dhe’n lann. Pan wolghas dhe-ves an leys, ena yn y dhorn, yth esa bysow teg a owr; ev a derlenti y’n howl ha’y golonn o heudh. Mes Smegol re virsa orto a-dhiworth kudhva a-dryv gwydhenn, ha dell wrug Degol omheudhi orth an bysow, Smegol a greupyas a-dryv dhodho.’

“Ro henna dhymm, Degol, ow howeth,” yn-medh Smegol, dres skoedh y goweth.’

“Praga?” a leveris Degol.

“Drefenn bos ow fennbloedh, ow howeth, hag yma hwans dhymm anodho,” yn-medh Smegol’

“Ny vern dhymm,” a leveris Degol. “My re res dhis ro seulabrys, kostekka es ow foket! My a gavas henna hag y fynnav y witha.”

“A vynnydh yn hwir, ow howeth?” a leveris Smegol; hag ev a synsis Degol orth y vryansenn, ha’y daga, drefenn bos golok an owr mar splann ha teg. Ena, ev a worras an bysow war y vys.’

‘Bythkweth ny wrug nagonan diskudha an pyth re hwarvia dhe Dhegol; ev a veu moldrys pell dhe ves a dre, ha’y gorf o kudhys yn skentel. Mes Smegol a dhehwelis y honan, hag ev a aswonnis na ylli nagonan a’y deylu y weles pan esa ev ow kwiska an bysow. Pes da o ev gans y dhiskudhans hag ev a’n kudhas; hag ev a’n devnydhyas rag diskudha kevrynow, hag ev a dhevnydhyas y wodhvos rag porposow kamm ha spitus. Ev a dheuth ha bos tynn y dhewlagas ha’y dhiwskovarn rag nowodhow yn kever oll o drog-prederus. An bysow re rosa dhodho nerth a-barth y nas. Nyns yw koynt ev dhe dhos ha bos pur anveurgerys, hag ev a veu gohelys (pan o ev gweladow) gans y gerens oll. I a botyas orto, hag ev a vrathas aga throes. Ev a

dhallathas ladra, hag ev eth a-dro ow hanasa dh’y honan, hag ow renki yn y vryansenn. Ytho, i a’n henwis *Golum* ha’y vollethi, hag i a erghis orto mos pell dhe-ves; ha’y vamm-wynn, dre vynes kres, a’n estewlis diworth hy theylu ha’y tholl.’

Ev a wandras yn unnselder, owth oelya nebes dres garowder an bys, hag ev a vyajyas war-vann an Avon, bys yn epan dheuth dhe gavoës gover a veras war-nans diworth an menydhyow, hag ev a’n holyas. Ev a gachyas puskes yn pollow down gans bysow anweladow, hag ev a’s dhybris kriv. Unn jydh, pur boeth o an gewer. Pan blegyas ev dres poll, ev a omglewas losk war y gilbenn, ha golow ow talla a dhastewynnyas diworth an dowr, ow kul payn dh’y dhewlagas lyb. Ev a ombrederas orto, drefenn ev dhe ankovhe ogas yn kever an howl. Ytho, dhe’n diwettha prys, ev a welas yn-bann orto ha shakya y dhorn orto.’

‘Mes, dell wrug ev iselhe y dhewlagas, ev a welas, pell war-rag, pennow an Menydhoyow Niwlek may teuth an gover diworta. A-dhesempis ev a dybis: “Y fia goyeyn ha skeusek yn-dann an menydhoyow na. Ny allsa an howl mires orthiv ena. Gwreudhennow an menydhoyow na a vydh down yn hwir; martesen yma kevrynow meur ynkleudhys ena nag ens i diskudhys a-dhia an dalleth a dermyn.”

‘Ytho, ev a vyajyas dre nos yn-bann y’n ugheldiryow, hag ev a gavas fow vyghan may frosas an gover tewl a-dhiworti; hag ev a wynnelas yn kolonn an vreow haval orth kontronenn, hag ev a dhisomdhiskwedhas mes a wodhvos. An Bysow eth y’n skeusow ganso, ha ny allas y wrier, pan devis y nerth arta, kavoes nowodhow yn y geve.’

Holyer an Gov Piwasow 2103

An piwasow ma yw rag lyvrow po yn Kernewek po a-dro dhe Gernow dyllys y’n vlydhen 2012. An linen varow rag profyansow yw an 15^{ves} a vis-Hwevrer 2013.

Derivadow pella a-dhiworth:
www.holyerangofawards.org.uk.

A-dhiworth **Penny Norman**.

An Sorr ha'n Own gans Jowann Richards

An hwedhel ma a veu dyllys yn kynsa gans Kowethas an Yeth Kernewek mis-Me 1995 ISBN 1-899342-13-3 hag a vydh dastyllys yn An Gannas yn deg rann.

6 - Tybyans Arall

An nessa dydh, Alan a gemmeras galwenn-bellgows diworth Yowann Vyvyan, ost an 'Margh Morel'.

'Osta hwath owth holya an dra yn kever An Goelyador?' a wovynnas ev.

'Ov, yn hwir,' a worthybis Alan. 'Prag?'

'Wel, yma den neb a dheu dhe'n 'Margh Morel' treweythyow, Myrdhin Parr y hanow. Ev a woer neppyth yn kever pythow ankoth, ha my a leveris dhodho yn kever dha brevyansow. Yma tybyans dhodho yw meur dhe les, dell grysav, kynth yw nebes koynt, dhe'm brys vy. Martesen y fydh gokki, mes, wel - my a grys y tal dhis klewes y lavar.'

'Martesen y fia henna tybyans da,' yn-medh Alan. 'Nyns eus sewena lowr genen ni, y'n eur ma.'

'Pur dha. A yll an dhew ahanowgh dos omma hedhyw - dhe eth eur?'

'Wel, my a yll gul henna, ha sur ov vy y fydh henna da gans Beth ynwedh.'

Dhe eth eur an gorthugher na, yth esa Beth hag Alan a'ga esedh yn barr an 'Margh Morel'. Yowann Vyvyan a hembronkas den hir, tanow dh'aga moes. 'Hemm yw Myrdhin Parr,' yn-medh ev.

An den a esedhas. Den da y dremmynn o ev, ha barv gempenn berr dhodho. Yth esa dewynnyans skiansek yn y dhewlagas, ha minhwarth a-dro dh'y dhiwweus.

'Yowann Vyvyan re leveris orthiv yn kever dha brevyans,' yn-medh ev, 'hag yn kever an prevyansow erell ynwedh. Hwi re glewas yn kever John Edwards ha'n dhew yonker, dell dhismygav?'

'Ni re glewas, sur,' a leveris Alan. 'Lemmyn, Yowann Vyvyan a lever bos tybyans

dhis yn kever an dra.'

'Yn hwir,' yn-medh Myrdhin Parr, bywek. 'Ha ny vynnay vy skoellya agas termyn; ytho, my a wra igeri yn skon. A wrussowgh hwi klewes a 'govadh-tyller' po 'kovadh-men'?'

'Na wrug, dell grysav.'

'Wel, nebes tus, my y'ga mysk, a grys y hyll leow dena ynna tybyansow, movyansow an brys, ha'ga gwitha martesen dres kansblydhnyow. Kerrek, gwydh, chioy yn arbennik a yll gul henna, ha dhe greffa an movyans-brys, dhe dhowna ha kreffa an kovadh-tyller. Mars eus neb sorr krev po own euthyk, an movyans a yll bos synsys yn men po gwydhenn. Ha diwettha, neb den po benyn arall a yll previ an keth movyans-brys.'

'Mes, yn sur henn yw gokkineth,' a leveris Beth. 'Fatell yll men po gwydhenn synsi kovadh a'n par na? Na, ny allav vy krysi henna.'

Myrdhin Parr a vinhwarthas. 'Nyns yw an tybyans mar wokki, dell grysav,' yn-medh ev. 'Pandra yn kever plasenn, po snod yn songist, po rekordyans-pellwolok? Ena, yma neb substans kales, marow. Spit dhe henna, ni a yll gorra warnodho kovadh a hwarvosow, tus, levow, movyansow kepar ha kerensa, sorr, own hag euth. Yw henna mar dhiblans?'

'Wel - ' yn-medh Alan, yn unn brederi. Beth o moy sur. 'Hwath ny allav vy krysi henna,' a leveris hi. 'Dell hevel dhymm, nyns yw an keth tra mann. Gans songist po plasenn, yma jynn dhe dreylya an levow, an liwyansow, an sonyow, ha dh'aga gorra yn furv tennvenek po tredanek war an snod po dysk. Nyns eus jynn mann yn kas an 'kovadh-tyller'.'

'Hag yma res a jynn arall a yll dastreylya an furv tennvenek po tredanek dhe sonyow po liwyansow arta,' yn-medh Alan.

'Nyns eus jynn a allo treylya ha dastreylya?' a wovynnas Myrdhin Parr. 'Na, nyns yw henna gwir. Yma jynn pur gimplek ha pur alloesek a yll gul henna,' yn-medh ev. 'Henn yw an brys, brys den po benyn. Nyns eus jynn moy galloesek y'n bys. Owgh hwi mar sur na yll jynn a'n par na gul an treylyans? A wodhowgh hwi lowr a-dro dhe'n brys dhe leverel heb dhout 'Ny yll henna bos'?'

'Wel, ny wonn henna, heb mar,' a leveris

Beth. 'Martesen nyns yw an dra mar wokki; martesen hi a yll bos gwir, mes tybyans pur goynt yw. Nyns ov vy sur.'

Myrdhin Parr a hwarthas. 'Ny vynnav herdhya an tybyans warnowgh,' yn-medh ev. 'Nyns yw ev mes tybyans.'

Alan a viras orth Beth. 'My a dyb y tal dhyn ni leverel orth Mr. Parr yn kever dha hwilas y'n lyverva, Beth,' yn-medh ev. 'Dell hevel henna a dhesehdh yn ta dh'y dybyansow.'

Ytho, an dhew a leveris dhe Vyrddhin Parr a-dro dhe'n lyvrow, dhe Sordyans 1497, ha dhe'n omladh ogas dhe'n Goelyador.

Dewlagas Myrdhin Parr a dhewynnyas. 'Hemm yw meur dhe les yn tevri,' yn-medh ev. 'Ottomma hwarvedhyans a allsa bos an 'kovadh-men' y'n kas ma. Sorr, own - movyansow-brys pur grev.'

'Gwir yw henna,' a assentyas Alan. 'Mes - yma hwath an keth kaletter dhymmno vy. Prag lemmyn? Ha prag na wrug dasserghyans an kovadh dos dres kansblydhyow?'

Myrdhin Parr a rutyas y varv. 'Martesen,' yn-medh ev, 'yma res a skwyच्या an dra yn fyw.'

'Skwyच्या an dra yn fyw?' a wovynnas Beth, sowdhenys.

'Yn hwir. Res yw dhyn ni skwyच्या jynn-rekordya yn fyw kyns ni dhe alloes klewes po gweles rekordyans, a nyns yw? Wel, y'n keth vaner na, martesen yma edhomm a ynnia men dhe dhaskorr y govadh.'

'Neb eghenn a dhasserghyans - a dhifunans?' yn-medh Alan.

'Yn hwir. Nyns yw mes dismyk, heb mar, mes dell hevel dhymm, henn yw possybyl.'

'Py par tra a allsa gul henna?' a wovynnas Beth yn unn brederi. 'Py par alhwedh?'

'Alhwedh yw ger da y'n kas ma,' yn-medh Myrdhin Parr. 'Kepar y'n bys hag alhwedh yw. Wel - nyns ov vy sur, heb mar, mes dell hevel dhymm an alhwedh a dal bos neb hwarvedhyans krev arall ryb an menhir.'

Ev a hedhis, ha prederi. Ena ev a besyas: 'Prederewgh yn kever derivasow a darosvannow. Nevra nyns yw derivas a voekkas gwynn gans den po benyn na grysi yn

tarosvannow mann. Na, yma ena neb krijyans boghes y'n kynsa le, ha rakhenna yma neb own y'n brys. Hag yn tyller mayth eus kovadh-men (po gwydhenn po chi) an own na a dheu ha bos an alhwedh. Chi troblys - henn yw kas kemmyn a darosvannow.'

Myrdhin Parr a viras orth y euryor. 'Res yw dhymm mos lemmyn,' yn-medh ev. 'Yth esov ow mos dhe Loundres haneth, ha martesen my a yll kavoes derivadow pella ena. Mes kyns mos, res yw dhymm leverel neppyth moy. An hwarvedhyans ma - an kovadh-men - hemma a yll bos pur, pur dheantell, pur beryllus.'

Dhymmno krysewgh, my a woer. An nell a yll bos pur nerthek ha - dall.'

Ev a viras poran orth an dhew, ha tremmynn sevir dhodho. 'Mar pleg, sos, na assayewgh hwithra an dra moy, yn arbennik kyns es my dhe dhehweles. Nag ewgh ogas dhe'n menhir. Mater poes yw.' Ev a sevis yn-bann, gwevya y leuv trohag i ha troha Yowann Vyvyan, ha mos yn-mes a dharas an tavern.

Alan a brenas moy diwosow, ha'n dhew a gewsis pella a-dro dhe'n dra, ha geryow Myrdhin Parr. I a erviras, spit dhe warnyans an den, y fia an nessa kamm assay diskudha an alhwedh. Ha henna a wrussa dervynn dehvel dhe'n Goelyador arta.

A'ga esedh orth moes yn ogas, yth esa den ha'y gowethes. An den re glewsa rann keskows an tri, hag ena keskows an dhew, ha pur brederys o ev. Wosa Beth hag Alan dhe asa an barr, an den a sevis yn-bann, ha mos dhe'n pellgowser.

'Drog yw genev orth dha drobla haneth,' yn-medh ev. 'Mes dell hevel dhymm y tal dhis godhvos yn kever an dra yn skon.'

'Dha wrians o ewn, Davydh,' yn-medh an den arall. 'Pes da ov ty dhe wul henna. Res porres yw i dhe vos lettys, ha henna heb dhout. Aga mellyans a allsa shyndya pup-tra, ha my a wra aga stoppya awos eghenn. Deus dhe'm gweles a-vorow a-varr. Durnosta dhis.'

Rann 7, 'An Nessa Kamm',

a vydh dyllys yn

An Gannas mis-Genver 2013

Lyther a Gembra a-dhiworth Tim Saunders (agan kesskrifer arbennik kembrek)

A gowetha ger,

Yma moy yntra dydh ha dydh es dell vydh tybys treweythyow. Gororyow a vydh a-der oryow, orth ow barn vy. Es lowr dhyn hedhyw yw nivera polsyow yn unn riva eyllenow tewl bys yn eyllenow tewl, nivera an mynys ha'n euryow hag i orth agan gidya tro ha tardh dydh nowydh. Y'gan dydhlyver ni y'gan beus euryeryow hag euryadoryow ha klappkodhow rag musura agan tremenans yntra gorwelyow amser. Y sev y'gan galloes ha skians hedhyw ranna termynyow yn euryow ha mynys hag eyllenow heb prederi mann. Mes nyns o yndella kyns.

Y hwodhya an oll desernya p'eur o hanter-dydh. Nyns o res marnas mires yn-bann, ha hwilas an howl y'n prykk ughella. Ena mar pe an howl, hanter-dydh o hi heb mar. Mes pandr'a welyn ni pan viryn yn-bann nosweyth? Pandr'a vydh y'n prykk ughella tewl? Treweythyow an sterenn ma, treweythyow an sterenn arall, war euyow dhana an howl mes fest a-venowgh marnas an tewlyjyon. Ny dal yn hwir assaya holya hyns troyllus an loer: heb jynnow kewar, ny vydh gis na mayn ytho rag godhvov p'eur a vo hanter-nos.

Hag ott prag y fedha dydhyow-fest, ha dydhyow meur a bub par, ow talleth pan sedhi an howl dhe'n nosweyth kyns. An ger Latinek *vigila* yth yw devedhyans agan ger ni 'goel'. Y fedha synsys hanter-nos dhe eur goynt pan na'n jevo nagonan surneth peur poran may fe. Yn kever hus ytho y fern soenow dhe solempnita ha deves. Mes pystri a bywo an gororyow tewl

yntra dydh ha dydh.

'A wolowi agan tewlyjyon, y'th pysyn, a Arloedh' yth yw dalleth onan a'n paderow nos. Sedhans an howl o fin an jydh hag or an nos. Bys y'n jydh hedhyw, sedhans an howl yw dalleth goel kyn fe yn nebes a Eglosyow an Dhuryen. Hag y'gan termyn ni kepar hag yn pub termyn oll, ott an gis usadow yn mysk an Yedhewon. Diworth an Nos Wener y fydh dalleth an Sabot.

Yma kov dhymm unn dro, ha my godrigys dhe gowetha a Yethewon yn Loundres Gledh rag skrifa apposyansow lagha, dell dheuth an apposyans diwettha dhe benn dohajydh Gwener. Y kerdhis vy a'n kollji ha merkya y'n stretow dell esa tus ow minhwerthin hag ow leverel '*Gut Shabes*' yn Askenasek a'n eyl dh'y gila ha '*Shabat Shalim*' yn Ebrowek. Edhomm tynn y'm beu a nebes sosten kyns es dehweles dhe ji ow howetha. Mes yth esa own warnav dell via an koffijiow oll owth omdhegea erbynn dalleth an Sabot.

Mes nyns o res dhymm perthi poenvotter. Lowen o tus an koffi orth an gornell dhe dendya hanafas dhymm. Y'n rannji a-ugh yth esa aga oeles, bys ma nag esa warnedha fisten vyth. Y trasons i tesenn dhymm heb kost ynwedh. Mall o dhymm herdhya a'w fenn an kentrethow ha'n ambosow ha'n chalenjow ha'n klemow oll. Y tennis yn-mes ow thavallenn, ha'y igeri dhe folenn wag. Nans yw pell y redis vy hwedhel gans an lyennek Nobelek Isaac Bashevis Singer, yn-dann dhalleth 'Yth esen vy a'm esedh yn onan a goffijiow Glann Howldhreve Isel Evrek Nowydh, mar bell diworth geryans ma na yll lyennek Askenasek drehedhes.' Re bia war ow thowl skrifa dhodho yn unn veneges an pellderyow moy may hyll nebes lyennogyon aga drehedhes.

Mall keffrys o dhymm herdhya nebes galarow a'w holonn. Yn gwres an te ha blas an desenn, y tallethis vy gwannskrifa. Ott pan y hworris vy ornall gynsa an bardhonek 'Merwel a'th Parth ny Vynnav' war baper. Ha my owth avodya an koffiji, y helwis ost an chi dhymm '*Shabat Shalom*'. '*Shabat Shalom*' y'n gorthybis vy, 'Sabot Hebask'. Y fia lien gwynn war an voes y'n chi, ha gwreg ow howeth owth ombareusi rag enowi kantolyow. Y treusis vy an stret, ha kerdhes war ow hamm yn-bann.

Kwis 2012

gans Tony Snell

1. Yn mis-Genver, yn neb unn vro dew ombrofyer rag an presidenteth a veu kuhudhys a dhrogoberow erbynn denseth. Py bro?

- A Kenya B Poloni
C SUA D Kazakhstan

2. Yn mis-Hwevrer kansow a dus a veu pystigys gans droglamm tren: yn py pennsita?

- A Lima B Mumbai
C Buenos Ayres D Jakarta

3. An Is-menyster a-barth oyl yn Syri a dhiskleryas y gilfians a-dhia wovernans Assad. Pana vayn a veu usys rag keskomunya an nowodhow ma?

- A pellwolok kenedhlek B Facebook
C YouTube D Al Jazeera

4. Erbynn piw a wrug Pennsevik Harry 'resek' yn Jamaica?

- A An Pennmenyster B Mestresik Ollvys
C Asafa Powell D Usain Bolt

5. Pandra veu kemmerys yn mes a Syri dhe'n Arktek rag bos gwithys diogel dres termyn hir alemma?

- A tresoryow an gwithti kenedhlek
B hasennow
C owr D enyvales a vilva an vro

6. Py eghenn a enyval re beu diskudhys degynsow hag yw an lyha mellgeynek y'n bys?

- A kwilkyn B kevnisenn
C pysk D sarf

7. Yn Korea Kledh, gans solempnyta kenedhlek meur, ha gans preder meur dres an bys, y hwarva unn prevyans. Argemmynnys a-les veu an darvos, saw moethow veu hemma. Pandra veu prevys?

- A ayrenn omladh B deghesenn
C melyseth nowydh D lyver bardhonieth
skrifys gans Kim Jong-il

8. Seyth person a veu ledhys gans gonn tennys gans studhyer konneryek yn kollji Kristyon yn

sita yn Kaliforni. Pana sita?

- A Los Angeles B Modesto
C Oakland D San Diego

9. Y'n solempnita rag igeri an Gwariow Olympek hevlyna, py vbrow a besyas yn hy hengov dre brovya deger-baner marthus hir?

- A SUA B Pow Frynk
C Kenya D China

10. Neppyth synthesekek re beu gwrys a gellow kemmerys a-dhia golonn: pyth o hemma?

- A kroghen B morgowles
C pryv D keher

11. Unn den yn Utah, SUA a veu aspiys yn mysk gever gwyls, hag ev gwiskys yn dillas gwrys a groghen gaver. Py reson a ros ev rag an gwisk ankoth ma? Yth esa va

- A owth ombareusi rag helghya geve-menydh
B owth assaya takkya warnedha devisyow-helerghi radyo
C ow kul skeusennow
D ow kemmeres rann yn hen deves pagan.

12. Yn prison Kirseberg, Malmo, Sweden, prsnoryon re beu difennys a wul pandra?

- A kana B megi
C skrifa lytherow D gwari kartennow

13. Daniel Day-Lewis, gwariet Iwerdhonek, a wra gwari Abraham Lincoln yn fylm kevarwoedhys gans Stephen Spielberg. Yn y 10 fylm kyns, yn py niver anedha a wrug Day-Lewis gwari den Sowsnek?

- A 0 B 1
C 3 D 5

14. Hevlyna Andrew Strauss a wra omdenna a wari krikket galwesik. Yn py blydhen o va wostalleth kapten an para Sowsnek?

- A 2008 B 2007
C 2009 D 2006

15. Arghow personel Charles Saatchi, art a dhiwettha rann an ugensves kansblydhen a veu offrynnys yn ro dhe Vreten. Pygemmys o talvosogeth an pythow ma?

- A £30 milvil B £20 milvil
C £45 milvil D £50 milvil

16. Yn gorsav Farringdon an Metro yn

Loundres, yn mis-Est, gwelys veu gwarnyans ow profya kusul dhe dus ow kwiska lavrek a herdhya goelesow an lavrek y'ga lodrigow, rag difres rag

- A logas B hwilenow du
C gorlostow D lovennow dienkyss

17. Neb unn den yn Vermont, SUA, a dhistruis nebes kerry kreslu. Py par den o hemma?

- A souder B gonedhek
C omdowler D kamyper karate

18. Madonna a wrug gorholedh rag livra an teyr esel a'n band *Pussy Riot*. Pandr' a wrug hi gwiska, yn tokyn a unnveredh gans an mowesi na?

- A pennwisk balaklava B pennwisk milvlew
C krys-T Pussy Riot D lavrek kudhliw

19. Unn gwerthji dillas yn Ahmedabad, Eynda a veu konstryngys dhe dhegea negys wosa krodhvolyow war hanow an gwerthji, hag o

- A Stalin B Pol Pot
C Saladin D Hitler

20. Nans yw 111 blydhen a-ban dhallathas an Gober Nobel a-barth Kres. Pes benyn re waynyas an gober y'n termyn ma?

- A 6 B 15
C 21 D 31

21. Y'n dhegvyldhen a-dhia 1980, pygemmys o a'n brassa kevradh toll ?

- A 30 % B 40 %
C 50 % D 60 %

22. Yn py Blydhen a wra studhyoryon yn Pow Sows ombrofy a y'n kynsa apposyansow Ebacs?

- A 2013 B 2014
C 2015 D 2017

23. Yn py Bro a wrug perghennow gwerthjiow desedha unn Jydh a astel-ober, wosa aga governans dhe ervira ri kummys dhe worvaghassow a'n West a igeri rag negys?

- A Eynda B Burma
C Bhutan D Laos

24. An skrifer meur hy hanow, J K Rowling, wosa sewena gans an romansow Harry Potter, re skrifas lyver a eghenn dhihaval. Py par lyver?

- A lyver keginieith B fatell skrifa lyver rag

fleghes

- C honan-bywskrif D romans rag redyoryon devesik

25. An *Good Pub Guide* (Gidlyver Dewottiw Da) 2013, dyllys yn mis Gwynngala, re dhros ynno klas nowydh rag an gwella

- A lowarth korev B nos kwis seythunyek
C privedhyow mes a-ji D gwari kilyow

26. An skriforyon ma re waynys an gober Man Booker y'n blydhynow degynsow. Py huni re'n gwaynyas dewwyth?

- A Hilary Mantel B Peter Cary C Salman Rushdie D JM Coetzee

27. Yn mis Hedra, Felix Baumgartner a dhyskynnas dhe'n nor a-dhia ballon helium kowkrek. Pes mildir?

- A 20 B 22
C 24 D 26

28. An 16^{ves} a vis-Hedra a veu an 50^{ves} pennbloedh a'n barras degheesenow yn Kuba. Y'n lyver *On the Beach* (War an Treth) gans Nevil Shute deskryfys yw terroesa milweyth gweth. Y'n hwedhel na py bro a dhallathas tanbellennans nuklerek?

- A Albani B Itali
C SUA D Ostrali

29. Gary Glitter, kaner *Glam Rock*, meur y hanow yn degblydhen a 1970, a veu synsys gans an kreslu, kuhudhys a dhefola myrghes yowynk nans yw 40 blydhen. Yn 2006 Kuhudhys a veu va a'n keth drogober, ha gorrys yn prison rag 3 blydhen. Yn py vro?

- A Pow Tay B Eynda
C Kambodi D Vietnam

30. Neb unn flergi, usys gans an kreslu yn pildrevow Rio yn Brasil, re beu kanmelys a-vel aror gans an bobel: Pyrag?

- A ev a sawyas baby a dhybri kokayn
B ev re worvywas wosa gwikoryon droggow dh'y worra y'ga ladhrol
C ev re helerghis kanker yn 3 gwithyas-kres
D ev re waynyas kesstrifow tekter rag keun

31. President Russi Vladimir Putin re dhewisis mayn nowydh a garyans soedhogel dh'y honan: pandra vydh hemma?

- A jynn-diwros B tren privedh
C tollgerri D limousin ZiL

32. Godhonydhyon re henwis an tros an moyha anhweg y'n bys, ha hemm yw

- A ewin ow kravas bordh du
B kollel orth botel gweder
C baby kentrevék ow skrija
D tarder pow telli yn paros

33. Unn venyn a dhegemmeras reken rag talas a 11,721,000,000,000,000 euro. Rag pandra?

- A gwin B kostow kenans laghel
C attal rag kendon D galowyow pellgows

34. Yn Dubai, unn bilvil dollar a vydh kost a dhrehevl hevelep a

- A Lowarthow Kregys Babylon
B Taj Mahal
C Delow Frankedh (SUA)
D Tour Eiffel

35. Steve Wozniak, kes-fondyer Apple re leveris dell ywa mar gemmerys gans neb unn vro, hwans yw dhodho a dhos ha bos burjes ena. Py bro?

- A Iwerdhon B Poloni
C Ostrali D Dubai

36. Godhonydhyon re dhiskudhas eghenn nowydh a sim yn Repoblek Dem. Kongo, hag yw yn unnik an nessa eghenn dhiskudhys a-ji dhe'n 30 blydhen dremenys. An tremyn diblans a'n sim ma yw

- A lost rudh splann B tin las splann
C brith melen ha gorm
D penn morel

37. Yn py bro a hwarva dorgrys, krevder M 7.4?

- A Nihon B Iran
C Meksiko D Gwatemala

38. Yma own meur a'n kleves a allsa ladha ennwydh dres Breten, ha hemma re dhros dhe gov tus goliadewder gwydh (re berther kov a'n kleves elow hag a dhistruis milvilyow a wydh nans yw a-dro dhe 40 blydhen). Py par gwydh usi y'n hirra rosva yn Europa, 2 mildir hy hys, yn Clumber Park, Nottingham?

- A ovrwern B edhel
C ennwydh D derow

39. An Soedhva Dramor Bretennek re spenas

£10,000 rag stoffya korf 'Albert', sarf anakonda henbyth, 20' y hys, hag a veu res dhe'n Soedhva gans

- A Unn epskop Gayana
B Theodore Roosevelt
C Unn gannas Peru
D Idi Amin

40. Py kadon a worvarghasow a wrug parys a-varr rag Nadelik dre igeri *Santa's Grotto*, yn mis Est, y'n gwerthjiow dres Breten?

- A Tesco B Asda
C Morrison D Sainsbury

Krofti Dyghow gans Jennifer Capper ha Mary Sutcliffe

Yth esa towlow dhe igeri arta an bal, ogas dhe Boll, Krofti Dyghow (*South Crofty* yn Sowsnek) y hanow. Nowodhow da yw rag Kernow ha rag treveglos Kammbronn yn arbennik. Degys veu an bal ma y'n vlydhen 1998, drefenn bos pris a sten mar isel, a-dro dhe 3,000 beuns an tonnas, mes lemmyn an dalvosogeth yw ogas dhe 12,700 peuns an tonnas. An kowethas, Balyow Unys a'n Howlsedhes, (*Western United Mines*), a grys bos sten, 1.5 bilvil beuns y dalvosogeth, hwath yn-dann an dor. Krofti Dyghow o an diwettha bal sten owth oberi yn Europa.

An bal ma yw mil lath yn downder ha dew vildir ha hanter yn hirder. Yth esa dew-ugens troenn ynno. Sten a veu pelys yn Kernow dres tri mil vlydhen ha moy. Strabo a skrifas y'n kynsa kansblydhen yn kever Ynys Kassiterides ha nebes tus a dyb bos an ynysow ma Ynysek Syllan. Byttegyns, ni a woer, dhiworth kovadhow istorek, bos bal omma y'n vlydhen 1592. Ynwedh, yn hwetegves kansblydhen, yth esa hwel bas ena, dre vras a gober. I a dhallathas oberi an hwel dien y'n kres an seytegves kansblydhen. Ena an bal o henwys Pennhelik Vyghan.

Y'n vlydhen 1710, Francis Bassett a'n gobrenas ha gul goeth rag karthkleudhyans. Bys dhe 1730, an bal a askorra meur a gober. I a balas bal nowydh orth Hwel Krofti an

Howldrehevel, (*East Wheel Crofty* yn Sowsnek) ow synsi ynno Penhellik Vyghan. Yn 1842, ev o breusys avel bal patronek.

Yn 1863, rann a veu gwerthys, mes an remenant a veu dashenwys Krofti Dyghow. Erbynn 1873 yth esa jynnweyth nowydh ha'n bal a askorra sten dre vras mes ynwedh arsenyk ha wolframayt. Mis-Hwevrer 1896, liv y'n bal a hedhis an hwel, mes an dowr a veu pompys a-ves; yn 1908 shaftys nowydh a veu pelys; erbynn 1910 an bal a oberi yn lesek arta hag erbynn 1914 an dus val a dhrehedhis downder a hwegh kans lath hag ugens. Y'n termyn ma, Kernow a askorra hanter a'n sten y'n bys. Balyow Unys a'n Howlsedhes a gesunyas dewdhek bal hag a vynna dri balweyth efan dhe Gernow arta. Yn 1936, i a gavas Dolkoth ha dres deg blydhen ha tri-ugens i a arnowydhhi hag omlesa.

Lemmyn yma edhomm a sten yn China hag y'n nor displegys. Perghennow an bal a ambosas gorra 7.8 milvil beuns dhe'n bal y'n vlydhen a dheu rag pareusi an le rag hwel. Celeste Copper Corporation, an perghenn nowydh, a dewlis towl dhe spena 1.1 milvil beuns rag telli ha 2.6 milvil beuns rag pompya dowr a-dhiworth an bal. Yma govenek dhe wruthyl 220 soedh y'n ranndir esowys y'n eur ma. Sten, kober ha zynk oll yw ynkleudhys y'n bal.

Celeste Copper Corporation a biw lemmyn 25 kansrann a'n bal ha gwaytya kavoes pub rann oll. Chris Davie, gradhesik Skol Balyow Kambronn a veu dewisys avel Pennsoedhek. An kowethas yw ervirys dhe dhaswul balweyth arnowydh dhe Gernow.

Displegyans flamm nowydh

Mis-Du, An Kenedhlow Unys a leveris i dhe vynes lettya an ober yn Krofti Dyghow, drefenn bos an bal war le Ertach Balweyth a'n Bys (Mining World Heritage) Kernow ha Dewnens West, drefenn- y leverir – nag ens kusulys yn ewn kyns bos kummys tewlel tolow grontys. Unesco a wrontyas dhe'n ranndir ma 'Gre Ertach' [heritage status] yn 2006. Marth bras o henna dhe Celeste Copper Corporation, neb a leveris 'An ertach a vynnons y sawya yw tirwel balweyth kyns. An pyth a wren drehevel a vydh ertach devedhek.'

Kwis an Vlydhen: gorthybow

1 A	2 C	3 C	4 D	5 B
6 A	7 B	8 C	9 D	10 B
11 A	12 D	13 A	14 C	15 A
16 A	17 B	18 A	19 D	20 B
21 C	22 D	23 A	24 D	25 C
26 A	27 C	28 A	29 D	30 B
31 D	32 B	33 D	34 B	35 C
36 B	37 D	38 A	39 A	40 B

Diank an Gewri treyls gans Mary Sutcliffe

An hwedhel ma yw treyls hag amendys a-dhiworth '*Cornish Legends*' gans Robert Hunt, dastyllys gans Gwask Tor yn 1997 a-dhiworth '*Popular Romances of the West of England*'.)

Yn hen dermyn, nans yw lies blydhen, yn tir henwys Atlantis, yth esa agh kewri ow triga yn mysk bleynyow a'n menydyow. Ena i a witha greow a ever ha helghya enyvales byghanna. Mes dre vras i a gara mos dhe byskessa y'n goverow, avonyow ha morlannow an iseldiryow. Da o gansa dybri puskes fresk ha sawrek.

Byttegyns, oll an puskes o yn-dann jarj ha difresyans a spyrysyon an dowr, neb a witha an avonyow ha'n moryow. Serrys ens i drefenn an gewri dhe gemmeres ha ladha shour bras a buskes. Ynwedh, i a wrug leysek an glannow ha terri an helyk.

Yn fenowgh, spyrysyon an dowr re warnsa an gewri dhe wortos y'ga menydyow, mes arta hag arta an gewri a ankevi an difenn, po an temptyans a devi re vras, ytho i a sesya aga gwelynni-byskessa ha roesow ha mos war-nans arta dhe'n avonyow ha'n morlann.

Ytho spyrysyon an dowr eth dh'aga thas, Neptun y hanow, ha'y dherivas oll an grevonsys erbynn an gewri. Kall ha pith o Neptun hag, ynwedh, ev a gonvedhas bos hemma chons dhe gressya y wlaskor hag y alloes. Ev a ambosas, orth an nessa treuspass, ev dhe wul neppyth dh'aga venja.

Ytho, pan dheuth an gewri gans aga thaklow pyskessa, spyrysyon an dowr a worthroghyas war-nans dre frosow ha lonklynnow dhe'n

kavyow rych ha bryntin, le mayth esedhas Neptun war y dron gwrys a berlys ha koral, ow rewlya yn y lys.

‘A Dasik, a Dasik, gweres ni,’ yn-medh an spyrasyon. ‘An ladron a buskes re dheuth arta!’

‘Ny vern, ow myrghes,’ a worthybis Neptun. ‘My a wra kollenwel ow ambos. An agh mollotheek na a gemmer edrek i dhe ynherdhya y’gan tiryow.’

Neptun a dhrehevis y dryforgh ha gweskel an tabour bras dres eghenn ow kregi ryb y dron. An dassonyow a dhannvonas krennynnow ow rynni dres karnow yn-dann an mordonnow. Pur dhown a-woeles, war weli an mor, an karregi a dhallathas krakkyia.

Lava, rudh ha poeth, a dhewragas, ow bryjyon ha troyllya, dhiworth folsyow nowydh, owth ynnia tonnow kowrek war-tu ha’n arvor.

An gewri, owth esedha yn kosel hag yn lowen y’n iseldir ryb an gover, a glewas hwyflyn y’n pellder. I a woviras war-tu ha’n Howlsedhes ha gweles hwythfians a dhowrow ow fyski dhedha. I a asas dhe goedha aga thaklow ha fia war-tu ha’n menydyow enos. Mes kyn hyllens i poenya gans hirgammow kans lathow aga hirder, saw nebes anedha a allas diank an reverthi bras dres eghenn orth aga chasya. Y leverir saw deg anedha a dhrehedhas salowder an menydyow.

Yn mysk an deg yth esa Kormoran, neb a drevesigas war ynys henwys Karrek Loes y’n Koes, Bolster yn Breanek, Trekrobben yn Trenkromm hag erell yn Tredhin ha Dodmann. Kormoran a dheuth dhe Varghasvyghan. Ev a vynnas drehevel kastell ogas dhe’n mor. Kyns an liv bras dannvenys gans Neptun, yth esa Marghasvyghan nebes milderyow dhiworth an mor ha rakhenna yth o henwys Karrek Loes y’n Koes. Mes lemmyn an mordonnow a dhrehedhi an fordh veur. Kormoran a vynnas bos y gastell ogas dhe’n arvor hag ev a dhevisyas drehevel ynys junys dhe’n treth gans kons karnek. An kons ma o gorherys gans dowr pub morlanow. Ena Kormoran a dhrehevis yn kynsa an ynys hag ena y gastell warnedhi.

Ev a dhewis meyn yn furv kubow dhiworth krowanegi y’n ranndir na. Ev a’s degi, dres termyn hir, dhiworth breow kentrevrek. Lavur pur boesek o hag ev a ynnias y wreg Kormelian

dh’y weres. Dres oll an jydh, hag y’n nos ynwedh, hi a dravalya war-vann dhe’n breow serth ha trebuchya war-nans arta gans an meyn kowrek yn hy apron. Brywvannek o hy dewdroes, hy heyn a’s paynya, mes Kormoran a deri hi dhe besya dri an meyn rag y ober hag ev a dhrehevis y ynys ha kastell.

Unn jydh Kormelian a vedras bos karregi sarfven war an arvor ogas dhe’n kastell hag o lemmyn hanter gorfennys. Y’n eur na, Kormoran esa a’y worwedh ow koska war an treth. Kormelian a dybis bos esya dhe dhri an sarfven dhiworth an arvor a-der an growan dhiworth an breow. Yn hwir, an sarfven o gwyrdd ha’n growan o loes, mes hi a waytyas hi dhe alloes kudha an sarfven y’n fos a-dhelergh dhe’n meyn erell. Hi a dorras rann gowrek a sarfven, hy gorra yn hy apron ha mos war-tu ha’n kastell. Mes Kormoran a dhifunas. Ev a welas hi dhe dhoen sarfven gwyrdd a-der growan loes, ha, pur serrys, ev a dhegesis y fust orti. An fust a’s gweskis yn hy fenn. Kormelian a verwis a-dhesempis. An sarfven a goedhas war an treth ha dos ha bos hy men kov. Pan dheuth Kristonedh dhe Gernow an gronn a sarfven o breusys avel sans, ytho chapel byghan a veu drehevys warnodho. Hedhyw ev yw henwys hwath ‘Karrek an Chapel’.

Mes res o dhe Gormoran doen oll an remenant a rowan rag y gastell y honan.

Krakkyia-Kod
Gorthyp Mis-Du 2012

M	A	R	G	H
A		A		E
D	E	N	E	L
R		N		G
A	M	A	R	I

Fylm an Orsedh 2012

Y hylir prena lemmyn DVD a solempnita Gorsedh Kernow synsys mis-Gwynngala an vlydhen ma dhe Ryskammel.

An fylm a res dres 71 mynysenn. An kost yw £6 + £1.20 lytherdoll yn Ruvaneth Unys (+£3 yn Europa, po +£4 rag rannow erell an bys. Pella derivadow a-dhiworth gwiasva an Orsedh.

Messaj diworth Peter Burton

Dydh da dhywgh hwi oll. Yth ov vy an Sodhek Displegya Kemeneth nowyth rag Kowethas an Yeth Kernewek ha fest lowen ov dhe gemeres an ober ma. Yn termyn eus passyes my a wre oberi rag Konsel Kemeneth Powek Kernow gans meur a vagasow dres Kernow, kepar ha helyow an dre, konsels pluw, garthow

gwari hag erel a'n par na. My a wayt y hallav usya ow ferthyans gans an bagasow na yn ow ober gans an Kowethas.

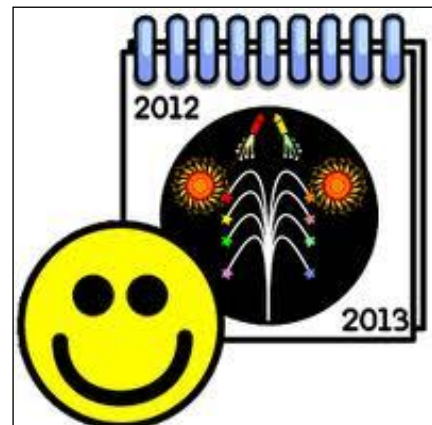
Ow amkan yw dhe ynkressya devnydh a Gernewek gans bagasow y'n gemeneth ha'n dus ynna. Yndella, my a wayt y fyynn dos ha bos moy a-wel yn bewnans pub dydh oll.

Yn ow thermyn rydh, kaner yn menestrouthi bras ov, ha my a gar neuvya y'n mor ha diwrosa. My a vir yn-rag dhe vetya gans nebes ahanowgh y'n termyn a dheu, martesen dhe neb hwarvos a'n Kowethas. Bys yn ena, kevewgh dydh da.

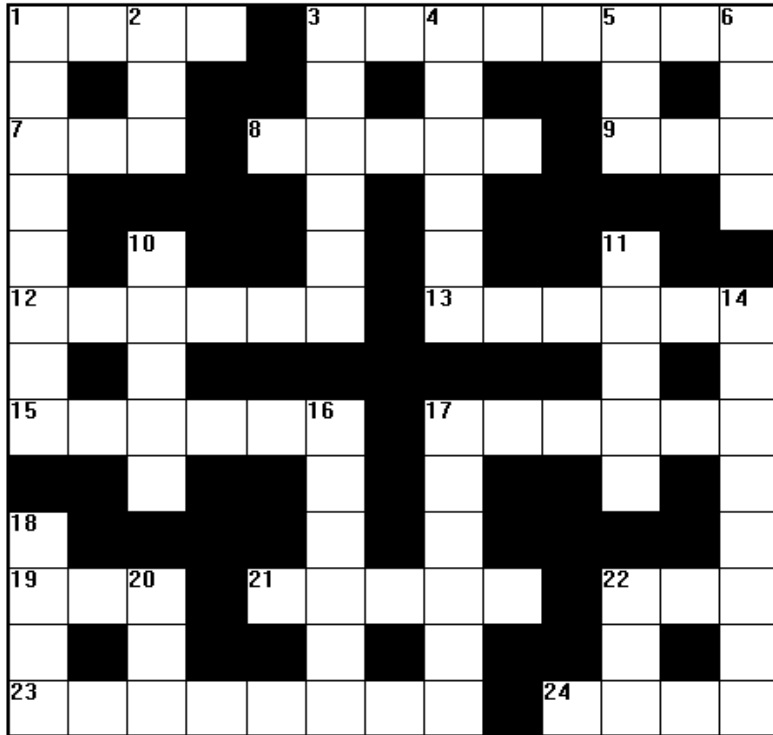
Peter Burton yw Soedhek Displegya Kemmenieth, Kowethas an Yeth Kernewek

**Meur ras dh'agan skriforyon
ha redyoryon oll yn 2012.
Nadelik Lowen ha Blydhen
Nowydh Da dhe bub huni yn
2013**

Krowseryow Mis-Kevardhu

gans Ray Edwards

a-dreus:

1. Gwynn ow splanna (4)
3. An mis ma (8)
7. *Yma nown dhymm, ... yw dhymm dybri* (3)
8. Uskis (OM 1068) (5)
9. *Ri: furv dhe ri gorhemmynn* (3)
12. mars eus seghes bras (PC 2978) (6)
13. Gogoska (6)
15. Boes dybrys mes a ji (6)
17. *Yma'n dor yn-dann agan treys; ytho, yma yn -* (6)
19. Lemmyn, h.y. *y'n ... - ma* (3)
21. *Y'n sekond y fydh gwrys tri ordyr moy, yn sertan* (CW 51) (5):
22. *Gwariell y'n Sowsnek* (3)
23. Hardh ha kuv (8)
24. Best a re leth (4)

war-nans:

1. Agan yeth ni (8)
2. Moy ogas (3)
3. Leverel geryow (6)
4. *Kernow bys* ! (6)
5. Garm a dhiskwa marth (3)
6. Devnydhya (4)
10. *My re waynyas an gwari-dall.... - vy lowen!* (3, 2)
13. Kreatur an mor usyes rag golghi (5)
14. A'n jydh hedhyw (8)
16. Gwreg an tiek a bobas onan rag Yowann (6)
17. Pur lyb (6)
18. Diwweyth naw (4)
20. Henwyn yn unn rew (3)
22. Ogh ha ... ! (3)

Skeusenn a Gernow

Kernowyon ow tos: delinyans a-dhiworth Keskerdh Kernow war an hyns dhe Loundres 1997, war 500ves kansbloedh an rebellyans a 1497.

Gorthybow dhe'n krowseryow Mis-Du 2006

An Gannas

An Gannas ISSN 1469 705X yw dyllys pub mis gans **Kowethas an Yeth Kernewek** a-dhia Lys an Kog, 2 Cook Court, Latchbrook, Essa, Kernow PL12 4UE ☎ 01752 840749

Kost an ragpren yw £20 an vlydhen ha gans hemma eseleth Kowethas an Yeth Kernewek

An pennskriker **Graham Sandercock**, trigva a-ugh, yw lowen degemKevardhures erthyglow yn furvas Word dh'aga dyllo po der e.bost:

grahamsandercock@blueyonder.co.uk

Pryntyes yn Kernow gans **Precision**, Lyskerrys.

Kesva an Taves Kernewek: trigvaow

Skrifennyades: Maureen Pierce, 16 Fordh Trelawney, Kelliwik/Callington, Kernow, PL17 7EE; ☎ 01579 382511; e.bost: mpiercekernow@btinternet.com

Gwerthow: Jori Ansell, 65 Churchtown, Gwynnyer, Heyl, Kernow, TR27 5JL; faks ha ☎ 01736 850878; e.bost: jori.ansell@tiscali.co.uk

Kernewek Dre Lyther:
gwiasva: <http://www.kesva.org/KDL>
Ordenor: Roger Bailey
e.bost: kernewekdrelyther@hotmail.co.uk

Apposyansow: Tony Hak, 5 Sherwood Close, Bracknell, Berkshire, Pow Sows, RG12 2SB, ☎ 01344 432105; e.bost: kowethas@tonyhak.freemove.co.uk

Kowethas an Yeth Kernewek

Gwiasva: www.cornish-language.org
Kowethas an Yeth Kernewek yw Alusen Govskrifys, niver 1065527.

Soedhogyon 2012, bys y'n nesa kunteles blydhenek (Genver 2013), yw:

- **Kaderyores:** Loveday Jenkin, Pennti Tremeyn, Pras an Bibell, Kambron TR14 9PH; ☎ 01209 831517
e.bost loveday.jenkin@googlemail.com
- **Skrifennyas:** Tim Hambly, 12 Stret an Duk, Lannstefan Wartha, Kernow, PL15 8HD ☎ 01566 773716
e.bost skrifennyas@btinternet.com
- **Alhwedhores:** Koreen Twydell ☎ 07890742570; e.bost: koreen@koreen3.orangehome.co.uk
- **Dyllansow:** Maureen Pierce
- **Eseleth:** Tony Hak, 5 Sherwood Close, Bracknell, Berkshire, Pow Sows, RG12 2SB, ☎ 01344 424105; e.bost: kowethas@tonyhak.freemove.co.uk
- **Eseli an Konsel:** Jan Edmondson; Mary Ellis (Kowethas Kans); Steve Harris; Raël Harvey; Sally Mollard; Polin Prys; Rob Reynolds; Graham Sandercock (An Gannas)
- **Kestewisys:** Esme Tackley; Sheila Garrod
- **Gwerthow:** Jan Edmondson, 2 Kilger Wartha (*Higher Kilgear*), Boskennek, (*Boconnoc*) Lostwydhyel PL22 0RU ☎ 01503 220445
anjanva@phonecoop.coop

Gwerthji Kernewek:

Keskewsel, 24 Plen an Varghas, Ryskammell, PL32 ☎ 01840 211725
(dyghtyer Jerri Jeffries)

An Gannas

© 2012